



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз ОК 33/2021
05.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бате Цветковића, председника већа, Драгана Аћимовића, Мирољуба Томића, Биљане Синановић и Светлане Томић Јокић, чланова већа, са саветником Маријом Рибарић, као записничарем, у кривичном предмету окривљене АА и др, због кривичног дела прање новца из члана 231. став 2. у вези става 1. Кривичног законика и др, одлучујући о захтевима за заштиту законитости бранилаца окривљене АА, адвоката Бранислава Поповца и адвоката Данила Шарића и бранилаца окривљеног ББ, адвоката Далибора Катанчевића и адвоката Оливера Глишића, поднетим против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду - Посебно одељење за организовани криминал К. По1 бр. 125/17 од 30.10.2020. године и Апелационог суда у Београду – Посебно одељење Кж1-По1 4/21 од 07.06.2021. године, на седници већа одржаној 05.04.2022. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани, захтеви за заштиту законитости поднети против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду - Посебно одељење за организовани криминал К. По1 бр. 125/17 од 30.10.2020. године и Апелационог суда у Београду – Посебно одељење Кж1-По1 4/21 од 07.06.2021. године и то захтев за заштиту законитости бранилаца окривљене АА, адвоката Бранислава Поповца и Данила Шарића у односу на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) Законика о кривичном поступку и битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) Законика о кривичном поступку, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног ББ, адвоката Далибора Катанчевића у односу на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1), 2) и 3) Законика о кривичном поступку и захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног ББ, адвоката Оливера Глишића у односу на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 2) и члана 441. став 3. Законика о кривичном поступку, док се у преосталом делу захтеви за заштиту законитости **ОДБАЦУЈУ**.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду - Посебно одељење за организовани криминал К. По1 бр. 125/17 од 30.10.2020. године, поред осталих, ставом I изреке пресуде оглашени су кривим окривљени АА и ББ, и то окривљена АА да је извршила продужено кривично дело прање новца из члана 231. став 2. у вези става 1. у вези члана 61. Кривичног законика, а ставом II изреке пресуде, окривљени ББ за продужено

кривично дело пореска утаја из члана 229. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. Кривичног законика, па је ставом III окривљена АА осуђена на казну затвора у трајању од 2 године и 6 месеци у коју се урачунава време проведено у притвору почев од 18.03.2016. године до 29.03.2016. године и осуђена је на новчану казну у износу од 500.000,00 динара коју је дужна да плати у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, а уколико окривљена у датом року не плати новчану казну суд ће новчану казну заменити казном затвора тако што ће се за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне одредити један дан казне затвора, с тим да казна затвора не може бити дужа од 6 месеци. Ставом IV окривљени ББ је за продужено кривично дело пореска утаја из члана 229. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. Кривичног законика осуђен на казну затвора у трајању од 2 године у коју му се урачунава време проведено у притвору од 18.03.2016. године до 29.03.2016. године и осуђен је на новчану казну у износу од 500.000,00 динара коју је дужан да плати у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, а уколико у датом року казну не плати суд ће новчану казну заменити казном затвора тако што ће се за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне одредити један дан казне затвора, с тим да казна затвора не може бити дужа од 6 месеци. Од окривљене АА, ставом V, на основу члана 231. став 7. Кривичног законика, одузет је локал и гаража, прецизно назначени у изреци пресуде, а окривљени ББ је ставом VI обавезан да оштећеној Републици Србији на име имовинскоправног захтева уплати износ од 12.762.769,26 динара у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, док је за износ тражене камате оштећена Република Србија преко заступника Државног правобранилаштва упућена на парнични поступак. Од окривљеног ББ је одузета прибављена имовинска корист у износу од 3.632.428,64 динара. Окривљени су ставом VII обавезани да сnose трошкове кривичног поступка, те да плате суду на име паушала износе од по 50.000,00 динара у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде. Ставом VIII изреке пресуде, између осталих, окривљени АА и ББ ослобођени су од оптужбе да су извршили по једно кривично дело праће новца из члана 231. став 2. у вези става 1. Кривичног законика и ослобођени су плаћања трошкова кривичног поступка у односу на ослобађајући део пресуде те је одређено да исти падају на терет буџетских средстава суда.

Пресудом Апелационог суда у Београду – Посебно одељење Кж1-По1 4/21 од 07.06.2021. године, ставом I одбијене су као неосноване жалбе Тужиоца за организовани криминал у делу којим се побија ослобађајући део пресуде у односу на окривљеног ВВ, као и жалба бранилаца окривљене АА, адвоката Бранислава Поповца и адвоката Данила Шарића, жалба окривљеног ББ, и жалбе његових бранилаца адвоката Оливера Глишића, адвоката Јоване Челановић и адвоката Далибора Катанчевића, осим у односу на став VI изреке пресуде, па је у наведеном делу пресуда Вишег суда у Београду - Посебно одељење за организовани криминал К. По1 бр. 125/17 од 30.10.2020. године потврђена. Ставом II изреке другостепене пресуде усвојене су жалбе окривљеног ББ и његових бранилаца адвоката Оливера Глишића, адвоката Јоване Челановић и адвоката Далибора Катанчевића и првостепена пресуда је у ставу VI изреке преиначена, тако што је окривљени ББ обавезан да оштећеној Републици Србији на име имовинскоправног захтева исплати износ од 8.048.306,70 динара на име пореза на приход физичког лица у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, док је у преосталом делу оштећена Република Србија, коју заступа Државни правобранилац упућена на парнични поступак. Ставом III изреке пресуде, усвојена је жалба Тужиоца за организовани криминал, осим у делу којим се

побија ослобађајући део за окривљеног ВВ и укинута је пресуда Вишег суда у Београду - Посебно одељење за организовани криминал К. По1 бр. 125/17 од 30.10.2020. године у делу у коме су ослобођени од оптужбе окривљени АА, ББ, ГГ и ДД, па се у том делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Против наведених правноснажних пресуда захтеве за заштиту законитости благовремено су поднели:

- браниоци окривљене АА, адвокат Бранислав Поповац и адвокат Данило Шарић, због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) Законика о кривичном поступку, битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) Законика о кривичном поступку и повреде закона из члана 2, 16, 84. и 419. Законика о кривичном поступку, са предлогом да Врховни касациони суд поднети захтев за заштиту законитости усвоји, побијане пресуде укине и предмет врати на поновно одлучивање првостепеном суду, као и да извршење правноснажне пресуде одложи, односно прекине, сходно члану 488. став 3. Законика о кривичном поступку;

- бранилац окривљеног ББ адвокат Далибор Катанчевић због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1), 2) и 3) Законика о кривичном поступку, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев за заштиту законитости, побијане пресуде укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање или да наведену пресуду преиначи тако да окривљеног ББ ослободи од оптужбе за дело које му је стављено на терет;

- бранилац окривљеног ББ, адвокат Оливер Глишић због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) и члана 441. став 3. Законика о кривичном поступку, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев за заштиту законитости, побијане пресуде укине и списе предмета врати првостепеном суду на поновни поступак и одлучивање или да побијане пресуде преиначи и окривљеног ослободи од оптужбе за кривично дело из члана 229. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. Кривичног законика.

Врховни касациони суд је доставио примерке захтева за заштиту законитости бранилаца окривљених Републичком јавном тужиоцу сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку (ЗКП), па је на седници већа коју је одржао без обавештења Републичког јавног тужиоца и бранилаца окривљених, сматрајући да њихово присуство у смислу члана 488. став 2. ЗКП, није од значаја за доношење одлуке, размотрио списе предмета са правноснажним пресудама против којих су захтеви за заштиту законитости поднети, те је након оцене навода у захтевима нашао:

Захтеви за заштиту законитости бранилаца окривљене АА, адвоката Бранислава Поповца и Данила Шарића у односу на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП и повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, браниоца окривљеног ББ, адвоката Далибора Катанчевића у односу на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1), 2) и 3) ЗКП и браниоца окривљеног ББ, адвоката Оливера Глишића у односу на повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП и члана 441. став 3. ЗКП, су неосновани, док су у преосталим деловима захтеви за заштиту законитости недозвољени, односно немају законом прописан садржај.

Браниоци окривљене АА у поднетом захтеву за заштиту законитости, указују да је побијаним пресудама учињена повреда кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, јер је за постојање кривичног дела прање новца из члана 231. став 1. Кривичног законика потребно било утврдити како постојање објективног, тако и постојање субјективног елемента кривичног дела. Наиме, по наводима бранилаца није утврђено постојање предикатног кривичног дела, што је објективни елемент овог кривичног дела, с обзиром да је покојни ЋЋ био само „основано сумњив“ да је извршио кривично дело, тако да обуставом кривичног поступка за кривично дело учињено у Италији, услед смрти ЋЋ, суд је остао ускраћен за могућност утврђивања субјективног елемента, односно његове кривице за кривично дело, те је услед недостатка кривице и недостатка правноснажне осуђујуће пресуде за предикатно кривично дело немогуће говорити о постојању кривичног дела прање новца из члана 231. Кривичног законика (КЗ), за које је окривљена АА правноснажно оглашена кривом.

Такође се у поднетом захтеву за заштиту законитости бранилаца окривљене оспорава примена „Стразбуршке“ и „Варшавске конвенције“, јер се судови ослањају на непостојећу одредбу Стразбуршке конвенције, и наводе да је битно да постоји основана сумња да одређена имовина или приходи потичу из кривичног дела.

Изнети наводи се не могу прихватити као основани из следећих разлога.

Чињеница да је ЋЋ умро у току трајања кривичног поступка који се водио пред судом у Италији, те да није правноснажном пресудом осуђен за кривично дело за које је гоњен, већ да је био основано сумњив да је дело извршио, по налажењу овог суда, говори о фази у којој се налазио поступак пред кривичним судом у Италији. У погледу испуњености објективног елемента овог кривичног дела, став је кривичне праксе, што је у складу са чланом 9. Варшавске конвенције да је за постојање овог кривичног дела неопходно да је реч о имовини која потиче од криминалне делатности односно довољно је да постоји противправно дело у закону одређено као кривично дело тј. делатност која се може подвести под законски опис одређеног кривичног дела, а ирелевантно је о ком кривичном делу се ради и то дело не мора бити појединачно утврђено, нити је потребно да претходно постоји правноснажна пресуда за то дело. Дакле, у погледу утврђивања да ли имовина потиче од вршења кривичног дела, није потребно да постоји правноснажна пресуда за тзв. „предикатно“ кривично дело, већ се порекло имовине утврђује за потребе сваког конкретног случаја прања новца, те иако стоји чињеница да је у законском тексту код кривичног дела прање новца из члана 231. КЗ ово обележје формулисано као сазнање да имовина потиче од „кривичног дела“, који закон је важио у време извршења кривичног дела, кривично правна теорија је става да термин „кривично дело“ треба шире тумачити у смислу да је то криминална делатност, а не искључиво постојање правноснажне пресуде за извршено кривично дело.

Што се тиче примене Конвенција у вези овог кривичног дела најпре треба указати да је Стразбуршком конвенцијом (Конвенција о прању, тражењу, заплени и конфискацији прихода стечених криминалом, донета 1990. године у Стразбуру, усвојена Законом о потврђивању „Службени лист СРЈ-међународни уговори“ број 7/2 од 03.7.2002. године и „Службени лист Србије и Црне Горе-међународни уговори“ број 18/05 од 23.12.2005. године) у члану 1. наведено под „Е“ да „предикатно кривично

дело“ означава свако кривично дело које је имало за последицу стицање прихода који могу постати предмет кривичног дела дефинисаног у члану 6. ове конвенције.

Много детаљније су ова питања регулисана Варшавском конвенцијом (Конвенција Савета Европе о прању, тражењу, заплени и одузимању прихода стечених криминалом и о финансирању тероризма, донета 16.05.2005. године у Варшави и проглашена Законом о потврђивању Конвенције „Службени гласник РС“ број 19/09 од 19.03.2009. године), и то најпре чланом 1. којим су дефинисани појмови, те у том смислу под „Д“ дефинисана су „предикатна кривична дела“ као свако кривично дело путем кога је стечен приход који може постати предмет кривичног дела дефинисаног у члану 9. ове конвенције. Наведеним чланом 9. Конвенције дају се смернице у погледу обележја кривичног дела прања новца, те је тако ставом 1. прописано да свака страна уговорница треба да усвоји потребне законске и друге мере које ће јој омогућити да одређена дела, када су почињена са намером, у свом унутрашњем праву квалификује као кривично дело, поред осталог и у случају када је у питању „конверзија или трансфер имовине, уз знање да та имовина представља приход од кривичног дела, у сврху сакривања или прикривања незаконитог порекла имовине или помагање било ком лицу које је умешано у извршење кривичног дела у стицају да избегне законске последице својих радњи“, а што су фактички обележја кривичног дела прање новца из члана 231. КЗ. Истом одредбом конвенције прописани су услови и у погледу субјективног односа извршиоца према кривичном делу, те је тако ставом 2. члана 9. прописано да „знање, намера или циљ потребан као елемент кривичног дела наведеног у том ставу могу се извести из објективног, чињеничног стања“. Дакле, на основу наведене одредбе Варшавске конвенције код субјективног односа прописано је да знање и намера не морају произилазити из сазнања у погледу правноснажног окончања поступка предикатног кривичног дела, већ се наведене чињенице могу извести из „објективног, чињеничног стања“ које је фактички садржано у чињеничном опису радње извршења кривичног дела. Чланом 9. ставом 5. Конвенције одређено је да свака страна уговорница треба да обезбеди да претходно или истовремено изрицање окривљујуће пресуде неком лицу за кривично дело у стицају није предуслов за изрицање пресуде којом се оглашава кривим за прање новца. Ставом 6. одређено је да свака страна уговорница треба да обезбеди да изрицање пресуде којом се неко оглашава кривим за прање новца сходно овом члану буде могуће где год је доказано да имовина, која је предмет става 1. а или б овог члана, води порекло од кривичног дела у стицају, с тим да не мора нужно да буде прецизно установљено о ком је кривичном делу реч.

У погледу ових битних чињеница није дошло до погрешне примене Конвенција од стране нижестепених судова, који наводи су били и предмет оцене другостепеног суда о чему је другостепени суд у образложењу пресуде на страни 7 пасус 3 и страна 8 пасус 1 дао разлоге које овај суд прихвата као јасне и довољне и на исте упућује у смислу члана 491. став 2. ЗКП.

Браниоци даље у поднетом захтеву наводе да је повреда закона из члана 439. тачка 1) ЗКП учињена и тиме што је правна квалификација дела по италијанском закону „уподобљена“ са Кривичним закоником, па иако је у италијанским списима наведено да је покојни ЋЂ основано сумњив за извршење кривичног дела из члана 73.

и 74. Декрета председника Републике Италије, првостепени суд наводи да је реч о правној квалификацији из члана 246. и 346. Кривичног законика.

Стоји чињеница да је вођен кривични поступак против ЂЂ за кривично дело из члана 73. и 74. Декрета председника Републике Италије али како радња тог кривичног дела одговара радњи кривичног дела из члана 246. и 346. КЗ, то је неосновано указивање да је тиме учињена повреда кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП.

Браниоци окривљене даље у захтеву наводе да је учињена повреда закона из члана 439. тачка 2) ЗКП, с обзиром да нижестепени судови у својим одлукама погрешно примењују кривични законик, односно примењују закон који није важио у време извршења дела при чему исти није повољнији по окривљеног, што по наводима браниоца произилази из чињенице да се битна обележја кривичног дела доводе у везу са „криминалном делатношћу“ на страни покојног ЂЂ иако је законска формулација кривичног дела праће новца, по закону који је важио у време извршења дела, предвиђала „знање да та имовина потиче од кривичног дела“.

Међутим, из чињеничног описа радње која је окривљеној стављена на терет произилази да је окривљеној АА стављено на терет да је „...извршила конверзију имовине-готовог новца...у право својине на непокретности, знајући да тај готов новац потиче од **кривичног дела** за које постоји основана сумња да је пок. ЂЂ извршио у Републици Италији..“.

Дакле, окривљеној је стављено на терет управо кривично дело из члана 231. КЗ („Службени гласник РС, бр. 72/09) који је важио у време извршења кривичног дела (од 11.09.2009. године до 28.02.2018. године) а којим је прописано да ово кривично дело врши онај ко изврши конверзију или пренос имовине, са знањем да та имовина потиче од кривичног дела, у намери да прикрије или лажно прикаже незаконито порекло имовине, или прикрије или лажно прикаже чињенице о имовини са знањем да та имовина потиче од кривичног дела. Из наведеног ралога, по оцени Врховног касационог суда, неосновани су супротни наводи из захтева за заштиту законитости бранилаца окривљене да је учињена повреда закона из члана 439. тачка 2) ЗКП.

Браниоци су такође указали да је нижестепеним пресудама учињена повреда закона из члана 439. тачка 2) ЗКП која се огледа у незаконитој примени Закона о одузимању имовине проистекле из кривичних дела.

Ова указивања бранилаца оцењена су као неоснована из разлога што је од окривљене имовина одузета применом одредбе члана 231. став 7. КЗ којом је прописано да ће се новац и имовина из става 1. до 6. члана 231. КЗ одузети, јер се ради о мери безбедности одузимања предмета из члана 87. став 3. КЗ, која се у ширем смислу, у односу на кривично дело којим је имовинска корист остварена, појављује као мера одузимања имовинске користи. Дакле, истицања у погледу повреде кривичног закона из члана 439. тачка 2) ЗКП са освртом на погрешну примену Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела су неоснована, јер је у конкретном случају сходно одредби члана 231. став 7. КЗ у вези члана 87. став 3. КЗ императивно одузимање новца и имовине.

Браниоци окривљене у поднетом захтеву наводе да је побијаним пресудама учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, јер се пресуде заснивају на доказу на коме се не могу заснивати. Као незаконит доказ браниоци означавају службену белешку ТОК КТ 10/16 од 18.03.2016. године, са образложењем да претходно није спроведен поступак у складу са Законом о међународно-правној помоћи у кривичним стварима.

Овакве наводе садржане у захтеву за заштиту законитости браниоци окривљене су истицали и у жалби изјављеној против првостепене пресуде, а другостепени суд је нашао да су овакви наводи неосновани, о чему је у образложењу пресуде на страни 6 пасус 4 и страни 7 пасус 1 образложења дао јасне и довољне разлоге, које Врховни касациони суд у свему прихвата и у смислу члана 491. став 2. ЗКП на њих упућује.

Бранилац окривљеног ББ, адвокат Далибор Катанчевић је у поднетом захтеву за заштиту законитости указао да је побијаним пресудама учињена повреда кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, јер у радњама за које је окривљени оглашен кривим нема обележја кривичног дела за које је осуђен нити било ког другог кривичног дела, с обзиром да су на основу сачињеног купопродајног уговора са покојним ЋЋ, окривљеном ББ пренета сва права и обавезе, укључујући и права која је ЋЋ имао као оснивач по основу позајмице према привредном друштву, те радње које је окривљени предузео, по наводима браниоца, нису противправне и скривљене.

Овакве наводе садржане у захтеву за заштиту законитости бранилац окривљеног је истицао и у жалби изјављеној против првостепене пресуде, а другостепени суд је нашао да су овакви наводи неосновани, о чему је у образложењу пресуде на страни 10 пасус 5, страни 11 и страни 12 пасус 1 образложења другостепене пресуде дао јасне и довољне разлоге које овај суд прихвата и на исте упућује у смислу члана 491. став 2. ЗКП.

Поведа закона из члана 439. тачка 1) ЗКП се по наводима браниоца огледа и у чињеници да је окривљени осуђен за продужено кривично дело иако из изреке произилази да је реч о два правна субјекта, два различита пореска обвезника (порески дужник привредно друштво „ЕЕ“ д.о.о. ... и порески дужник физичко лице ББ) чије пореске обавезе суд сабира, а који збирни износ утиче и на правну квалификацију кривичног дела.

Овакве наводе садржане у захтеву за заштиту законитости бранилац окривљеног је истицао и у жалби изјављеној против првостепене пресуде, а другостепени суд је нашао да су овакви наводи неосновани, о чему је у образложењу пресуде на страни 13 пасус 3 и страни 14 пасус 1 и 2 образложења другостепене пресуде дао јасне и довољне разлоге које овај суд прихвата и на исте упућује у смислу члана 491. став 2. ЗКП.

Такође, бранилац у захтеву за заштиту законитости истиче да иако се кривично дело може извршити само у погледу законито стечених прихода, побијана пресуда не садржи разлоге који указују на то да су приходи пореског обвезника у конкретној кривичној ствари законити, а како се не може претпоставити да је реч о законито стеченим приходима већ се та чињеница утврђује у сваком појединачном случају, то је на штету окривљеног и у том погледу учињена повреда закона из члана 439. тачка 1)

ЗКП, јер нису наведена сва битна обележја кривичног дела пореска утаја из члана 229. став 3. у вези става 1. КЗ.

Међутим, према налажењу Врховног касационог суда, напред изнети наводи браниоца не могу се прихватити као основани.

Из става II изреке првостепене пресуде произилази да окривљени ББ критичном приликом, у временском периоду од 11.02.2010. године до половине 2015. године, у намери да потпуно избегне плаћање пореза на доходак грађана није пријавио законито стечени приход, односно чињенице које су од утицаја на утврђивање оваквих обавеза, на тај начин што је лажно приказивао књиговодству привредног друштва – налозима благајни ПД „ЕЕ“ д.о.о. и Комерцијалној банци а.д. при подизању готовог новца са рачуна овог привредног друштва, да му ово привредно друштво као физичком лицу исплаћује новац као повраћај његове раније дате позајмице оснивача ПД „ЕЕ“ д.о.о. из ..., иако он наведене позајмице није уплатио као оснивач ПД „ЕЕ“ д.о.о. већ је то урадио претходни оснивач тог привредног друштва, сада покојни ЂЂ, знајући да се на исплату повраћаја позајмица оснивача не плаћа порез, те је у више наврата за личне потребе подизао новац са рачуна ПД „ЕЕ“ д.о.о. остварен из пословања привредног друштва и избегао плаћање пореза, при том поступајући супротно члану 85. и 101. Закона о порезу на доходак грађана.

Из списка предмета произилази да је привредно друштво „ЕЕ“ доо регистровано у Агенцији за привредне регистре решењем бр. БД. ../2006 од 06.12.2006. године, у коме је окривљени ББ био уписан најпре са уделом од 31% (решењем Агенције за привредне регистре бр. БД. ../2009 од 19.03.2009. године), а потом и као власник са уделом од 100% (решење Агенције за привредне регистре бр. БД. ../2010 од 11.02.2010. године), те је у инкриминисаном периоду наведено предузеће уредно регистровано, законито пословало и самим тим остваривало законите приходе, од којих прихода је окривљени подизао новац и лажно приказивао податке избегавајући да плати порез, па су супротни наводи оцењени као неосновани, у погледу законитости стечених прихода као обележја кривичног дела.

Поред тога, наводи браниоца окривљеног ББ, адвоката Далибора Катанчевића да окривљени није давао лажне податке у пореској пријави јер пореску пријаву није ни поднео за наведене новчане трансакције, оцењени су такође као неосновани. Ово стога што је порески обвезник дужан да да тачне податке о својим приходима и уопште о чињеницима које су релевантне за утврђивање висине пореза, па давањем лажних података у погледу чињенице да му предузеће дугује претходно дате позајмице и узимање новца са рачуна привредног друштва на који није обрачунат и плаћен порез, окривљени је фактички давао лажне податке о законито стеченим приходима, те су супротна указивања браниоца оцењена као неоснована.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је захтев браниоца окривљеног, адвоката Далибора Катанчевића у делу којим се правноснажне пресуде побијају због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, одбио као неоснован.

Бранилац окривљеног, адвокат Далибор Катанчевић даље у захтеву наводи да је побијаним пресудама учињена повреда закона из члана 439. тачка 2) ЗКП, јер је

примењен закон који се не може применити. Последњим изменама Кривичног законика од 21.05.2019. године новчани износ као објективни услов инкриминације повећан је и износи 1.000.000,00 динара, па самим тим обавеза чије се плаћање избегава када не прелази износ од 1.000.000,00 динара не спада у домен кривичног законодавства, већ се задржава на нивоу евентуалног прекршаја. Самим тим, осудом окривљеног за пореску утају за 2010. годину где је по два основа избегао плаћање пореза - као одговорно лице избегао плаћање пореза на приход у износу од 450.141,90 динара и као физичко лице избегао плаћање пореза на доходак грађана у износу од 280.321,90 динара, односно укупно 731.463,80 динара, по наводима браниоца, окривљени је осуђен за декриминализовану радњу која нема обележје основног облика кривичног дела пореска утаја.

Ови наводи браниоца су већ били од стране другостепеног суда предмет оцене и Апелациони суд у Београду је на страни 12 став 5 и страна 13 став 1 и 2 образложења другостепене пресуде дао јасне и довољне разлоге које овај суд прихвата и на исте у смислу члана 491. став 2. ЗКП упућује.

Даље, бранилац указује да је побијаним пресудама учињена повреда кривичног закона из члана 439. тачка 2) ЗКП на штету окривљеног и тиме што се порез чије се плаћање избегава није посматрао и утврђивао у једној пословној фискалној години већ су сабирани појединачни износи пореских обавеза чије се плаћање избегава у четири календарске године и тако утврђен укупан износ пореза узет је као квалификаторна околност. Поред тога бранилац наводи да закон предвиђа да у случају да продужено кривично дело обухвата лакше и теже облике истог дела сматраће се да је продуженим кривичним делом учињен најтежи облик од учињених дела, па је по наводима браниоца највећи утврђени појединачни износ требало узети као квалификаторну околност у односу на инкриминацију кривичног дела пореска утаја, што је у конкретном случају календарска година 2014. година те се окривљеном требао ставити на терет члан 229. став 2. КЗ, а не став 3. наведеног члана.

Напред изнети наводи браниоца, од стране овог суда, оцењени су као неосновани, најпре зато што се из списка предмета утврђује да у свакој години која се окривљеном ББ ставља на терет у оквиру продуженог кривичног дела, износ који представља обележје кривичног дела прелази минимални износ прописан одредбом члана 229. став 1. КЗ важећег закона у време извршења кривичног дела који је примењен (150.000,00 динара) који представља и најблажи закон за окривљеног имајући у виду висину запрећене казне. Чланом 61. став 5. КЗ прописано је да у случају када продужено кривично дело обухвата кривична дела чије је битно обележје одређени новчани износ, као у конкретном случају, сматраће се да је продуженим кривичним делом остварен збир износа остварених појединачним делима уколико је то обухваћено јединственим умишљајем учиниоца. Самим тим правилно је суд збир пореза према фискалним годинама и новчаним износима опредељеним у изреци пресуде, примењујући одредбу члана 61. став 5. КЗ, квалификовао као кривично дело из члана 229. став 3. у вези става 1. КЗ о чему је, одлучујући по жалбама изјављеним на првостепену пресуду другостепени суд, на страни 13 пасус 3 и страни 14 пасус 1 и 2 дао јасне и довољне разлоге које у свему прихвата Врховни касациони суд и на исте упућује, сходно одредби члана 491. став 2. ЗКП.

Оспоравајући побијане пресуде у делу досуђеног имовинскоправног захтева Републици Србији и одузимању имовинске користи од окривљеног у кривичном поступку, бранилац окривљеног, адвокат Далибор Катанчевић, у поднетом захтеву побија нижестепене пресуде због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 3) ЗКП и наводи да имовинскоправни захтев није могао бити усвојен нити је било који износ од окривљеног могао бити одузет у кривичном поступку јер се плаћање пореза не остварује у кривичном поступку већ се по ставу одбране остварује у управном поступку.

Овакви наводи браниоца од стране овог суда оцењени су као неосновани, из разлога што је одредбом члана 91. КЗ у ставу 1. прописано да нико не може задржати имовинску корист прибављену кривичним делом, а ставом 2. предвиђено је да ће се корист из става 1. одузети.

Одредбом члана 92. КЗ прописано је да ће се од учиниоца одузети новац, предмети од вредности и свака друга имовинска корист коју су прибављени кривичним делом.

Дакле, сходно наведеним одредбама кривичног законика у кривичном поступку у коме је окривљени оглашен кривим, одлучује се о имовинскоправном захтеву и о одузимању имовинске користи па су правилно нижестепени судови одлучили о имовинскоправном захтеву и одузимању имовинске користи, уз напомену да се у управном поступку врши контрола наплате пореза, односно спроводи контрола редовног поступка наплате и контроле плаћања пореза у ком случају може бити надлежан Управни суд. Међутим, када је реч о кривичним делима па и кривичном делу пореске утаје, услед којих је настао имовинскоправни захтев, исти ће се расправити у кривичном поступку, као што су то нижестепени судови правилно и одлучили.

Бранилац окривљеног, адвокат Оливер Глишић, у поднетом захтеву за заштиту законитости наводи да је побијаним пресудама учињена повреда закона из члана 441. став 3. ЗКП, јер је суд донео неправилну одлуку у погледу постављеног имовинскоправног захтева и одузимању имовине проистекле из кривичног дела, те погрешно утврдио да Република Србија има право да истакне имовинскоправни захтев.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног се, по оцени Врховног касационог суда, не могу прихватити као основани, из следећих разлога:

Одредбом члана 252. став 1. ЗКП прописано је да ће се имовинскоправни захтев који је настао услед извршења кривичног дела, расправити на предлог овлашћеног лица у кривичном поступку ако се тиме не би знатно одуговлачио тај поступак.

Имовинскоправни захтев, сходно одредби члана 252. став 2. ЗКП, може се односити на накнаду штете, повраћај ствари или поништај одређеног правног посла.

Одредбом члана 258. став 4. ЗКП, прописано је, између осталог, да ће суд у пресуди којом окривљеног оглашава кривим, овлашћеном лицу досудити имовинскоправни захтев у целини или делимично, а за вишак упутити на парнични поступак.

Према одредби члана 441. став 3. ЗКП, одлука о досуђеном имовинскоправном захтеву може се побијати ако је суд том одлуком повредио законске одредбе.

У конкретном случају првостепеном пресудом окривљени ББ је оглашен кривим за кривично дело пореска утаја из члана 229. став 3. у вези става 1. КЗ којим је нанета штета буџету Републике Србије, па самим тим, по налажењу Врховног касационог суда Република Србија има својство оштећеног у предметном кривичном поступку и нижестепени судови својом одлуком о досуђеном имовинскоправном захтеву нису учинили повреду закона из члана 441. став 3. ЗКП како се то неосновано истиче у захтеву браниоца окривљеног.

У преосталом делу поднети захтеви за заштиту законитости су одбачени из следећих разлога:

Браниоци окривљене АА у поднетом захтеву за заштиту законитости оспоравају замолницу и изражавају сумњу у погледу чињенице да ли је у конкретном случају постојала замолница, које је садржине и да ли је сачињена у складу са Законом о међународној правној помоћи у кривичним стварима јер та чињеница, по наводима одбране, није проверена и доказана током поступка. С тим у вези браниоци оспоравају и законитост прибављених и коришћених списа из Италије, посебно услед чињенице да су прибављени списи преведени на српски језик од стране судског преводиоца за италијански језик при чему је преводилац наводио чланове КЗ и ЗКП, иако у оригиналним италијанским списима на тај начин чланови нису означени. Оваквим наводима, иако браниоци указују на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП суштински оспоравају доказну вредност преведеног текста и утврђено чињенично стање, односно указују на погрешну садржину преведеног текста и погрешно чињенично утврђење суда у вези преведених списа (члан 440. ЗКП).

Даљим наводима браниоци окривљене АА указују да је нижестепеним пресудама учињена повреда кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП тиме што није тачно утврђена имовина која је проистекла из кривичног дела, с обзиром да се у италијанској пресуди не утврђује противправна имовинска корист коју је остварио покојни ЋЋ, те како није утврђено шта је прибављено извршењем кривичног дела, не могу се локал Л- .. и гаража сматрати предметом извршења кривичног дела праће новца из члана 231. КЗ у односу на окривљену АА, већ је то само претпоставка да су наведене непокретности купљене новцем који је у директној узрочној вези са вршењем предикатног кривичног дела. Осим тога, истакнута повреда се по наводима бранилаца огледа и у чињеници да код окривљене АА није утврђена намера прикривања, односно да није утврђено постојање умишљаја, те нема субјективног обележја кривичног дела праће новца из члана 231. КЗ као и да умишљај код окривљене је требало да постоји од тренутка предузимања радње која се манифестује конверзијом готовог новца у гаражу (од 16.10.2009. године), при чему судови погрешно субјективни елемент везују за

16.11.2010. године, као датум спознаје о предикатном кривичном делу, када јој је уручена наредба о претресању стана у

У овом делу браниоци иако нумерички означавају да је учињена повреда закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, суштински оспоравају чињенично утврђење суда и чињеничне закључке у погледу имовине проистекле из кривичне делатности покојног ЂЂ, као и у погледу субјективног обележја кривичног дела праће новца из члана 231. КЗ те полемишу са чињеничним закључком суда о околности да ли је окривљена могла имати сазнања о предикатном кривичном делу и када је до тог сазнања дошла (члан 440. ЗКП).

Браниоци окривљене АА наводе да се приликом навођења радње извршења кривичног дела означавају локали Л- .. и Л- .., а да је прецизирање елемената извршеног кривичног дела у односу на објект радње извршен само у односу на локал ознаке Л- .., док о локалу Л- . нема никаквих речи, нити суд утврђује да је код окривљене постојало сазнање да имовина потиче од кривичног дела ни намера да се прикрије или лажно прикаже назанито порекло имовине нити је субјективни елемент утврђен према времену првог успостављања државине на предметном локалу већ се окривљеној ставља на терет време извршења од „13.08.2010. године до данас“. Осим тога закључење уговора о купопродаји непокретности 22.12.2010. године (локала Л- ..) је по наводима одбране симуловани правни посао у функцији обезбеђења потраживања по основу зајма, где је окривљена поступала као пуномоћник свог супруга ЂЂ и није ни могла извршити пренос имовине, већ је то могао учинити само власник (ЂЂ) па се о преносу локала евентуално може говорити као о покушају овог кривичног дела.

Оваквим наводима бранилаца суштински се чињенично оспорава оцена доказа и чињенични закључак првостепеног суда у погледу околности под којима је дело извршено (члан 440. ЗКП).

Такође, у поднетом захтеву за заштиту законитости браниоци окривљене указују да степен извесности неопходан за осуђујућу пресуду није утврђен, те су учињене повреде закона из члана 2, 16. и 419. ЗКП.

Бранилац окривљеног ББ, адвокат Далибор Катанчевић у поднетом захтеву за заштиту законитости наводи да је у пресуди наведена једна од три алтернативно прописане радње извршења при чему је пропуштено да се прецизно наведе начин на који је предузета радња извршења кривичног дела и дефинише шта подразумева давање лажних података, којим наводима указује на неразумњивост изреке и учињену повреду закона из члана 438. став 1. тачка 11) ЗКП.

Даље у поднетом захтеву бранилац адвокат Далибор Катанчевић указује да није доказано да је окривљени ББ био свестан да је предузимао било коју противправну радњу, нити да је то радио у намери избегавања плаћања пореза, што потврђује и чињеница да налоге за исплате није попуњавао окривљени, већ радници банке који су рекли да је то правилан начин да се спроведе таква трансакција или књиговођа, а да он никада није сачињавао налог за исплату на који начин бранилац суштински оспорава чињенично стање утврђено првостепеном и потврђено другостепеном пресудом и

чињенични закључак суда у погледу постојања умишљаја на страни окривљеног (члан 440. ЗКП).

Бранилац окривљеног ББ, адвокат Оливер Глишић, побијане пресуде оспорава због учињене повреде закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, која представља законом прописан разлог за подношење овог ванредног правног лека. Међутим, приликом образлагања истакнуте повреде бранилац наводи да је суд погрешно ценио исказ сведока ЖЖ, који исказ иако потврђује одбрану окривљеног ББ и суд му поклања веру, суд ипак ставља у контекст осуђујуће пресуде. Даље, побија налаз и мишљење судског вештака Јована Мијаковића, при чему врши анализу његовог налаза и указује на чињеницу да је суд одбио да одреди ново вештачење на главном претресу приказујући задатак вештака који му је дало тужилаштво као легитимно вештачење, без наредбе о вештачењу. Бранилац истиче и да није усвојен предлог одбране да једна од опција допунског вештачења буде и најповљнији порески третман за окривљеног, да вештак није одговорио на питања, нити поступио по постављеном задатку вештачења, нити је поступио по решењу суда за допунским вештачењем, па се у смислу члана 124. ЗКП морало одредити поновно вештачење. Бранилац такође врши оцену одбране окривљеног, оспорава постојање намере код окривљеног, указује да је пропуштено да се утврди психички однос окривљеног као учиниоца кривичног дела који се, по наводима браниоца, налазио у неотклоњивој стварној заблуди, да нема описаног директног умишљаја, нити је суд прихватио изведене доказе којима се утврђује да је новац који је уплаћиван заправо био новац окривљеног ББ, нити је усвојен предлог одбране да се одреди економско-финансијско вештачење како би се утврдило да ли су подигнута средства улагана у имовину друштва и пословање друштва у ком случају се средства подигнута не би опорезивала.

Оваквим наводима бранилац суштински полемише са налазом вештака и оценом изведених доказа, те даје сопствену оцену изведених доказа и на основу такве оцене доказа оспорава чињенично стање утврђено првостепеном и потврђено другостепеном пресудом (члан 440. ЗКП).

Како чланом 485. став 4. ЗКП, који прописује разлоге због којих окривљени односно његов бранилац, сходно правима која има у поступку у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП, могу поднети захтев за заштиту законитости против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека, због повреде закона из члана 2., 16., 419., 438. став 1. тачка 11), 438. став 2. тачка 2) и члана 440. ЗКП, то је Врховни касациони суд захтеве за заштиту законитости бранилаца окривљених у овим деловима оценио као недозвољене.

Преосталим делом поднетог захтева браниоци окривљене АА указују да је окривљеној повређено и право на правично суђење зајемчено одредбом члана 32. Устава Републике Србије и чланом 6. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода. По налажењу Врховног касационог суда када се захтев за заштиту законитости подноси из разлога прописаних одредбом члан 485. став 1. тачка 3) ЗКП, према одредби члана 484. ЗКП, уз захтев се мора доставити одлука Уставног суда или Европског суда за људска права којима је утврђена повреда људског права и слобода

окривљеног или другог учесника у поступку које је зајамчено Уставом или Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода и додатним Протоколима.

Како браниоци уз захтев за заштиту законитости нису доставили одлуку Уставног суда или Европског суда за људска права, то је Врховни касациони суд нашао да у овом делу захтев за заштиту законитости нема прописан садржај.

Са изнетих разлога, Врховни касациони суд је захтеве за заштиту законитости бранилаца окривљене АА, адоката Бранислава Поповца и адвокат Данила Шарића у односу на повреду закона из члана 438. став 2. тачка 1) и члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, браниоца окривљеног ББ, адвоката Далибора Катанчевића у односу на повреду закона из члана 439. тачка 1), 2) и 3) ЗКП и браниоца окривљеног ББ, адвоката Оливера Глишића у односу на повреду закона из члана 439. тачка 2) и члана 441. став 3. ЗКП, одбио као неосноване у смислу члана 491. став 1. и 2. ЗКП, док је у преосталом делу захтев за заштиту законитости бранилаца окривљене АА, одбацио на основу одредбе члана 487. став 1. тачка 2) и 3) у вези чланова 484. и 485. став 4. ЗКП, и у преосталом делу захтеве за заштиту законитости бранилаца окривљеног ББ одбацио на основу одредбе члана 487. став 1. тачка 2) у вези члана 485. став 4. ЗКП.

**Записничар – саветник
Марија Рибарић, с.р.**

**Председник већа – судија
Бата Цветковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**